

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudce Ondřeje Mrákoty a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **L. H.**, zast. Mgr. Janem Úlehlou, advokátem se sídlem Krajinská 224/37, České Budějovice, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 5. 2013, čj. 2013/28138-422, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 2. 2019, čj. 64 Ad 1/2019-271,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 2. 2019, čj. 64 Ad 1/2019-271, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím ze dne 10. 1. 2012 zamítl Úřad práce ČR, krajská pobočka v Českých Budějovicích, žádost žalobce o uspokojení mzdových nároků. Žalovaný rozhodnutím ze dne 14. 7. 2013 zamítl odvolání žalobce. Rozhodnutí žalovaného nabylo právní moci dne 16. 5. 2013. Žalobce prostřednictvím svého advokáta napadl rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou zaslal Městskému soudu v Praze e-mailem se zaručeným elektronickým podpisem. Podání na elektronickou podatelnu Městského soudu v Praze došlo dne 17. 7. 2013.

[2] Městský soud, resp. jeho specializovaný senát pro správní soudnictví, žalobu usnesením odmítl z důvodu, že není soudem věcně příslušným k projednání věci. Napadené rozhodnutí podle jeho přesvědčení vydaly správní orgány v soukromoprávní věci. Současně žalobce poučil o právu podat žalobu ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci usnesení u soudu příslušného k občanskému soudnímu řízení.

[3] O věci poté rozhodovaly Okresní soud ve Vsetíně - pobočka ve Valašském Meziříčí a k odvolání žalobce také Krajský soud v Ostravě. Obě soudní instance shledaly žalobu opožděnou. Nejvyšší soud se závěry o opožděnosti žaloby neztotožnil a k dovolání žalobce tato rozhodnutí zrušil usnesením ze dne 13. 3. 2015, čj. 21 Cdo 4667/2014-49.

V novém řízení se již soudy zabývaly věcně nárokem žalobce. Tato meritorní rozhodnutí opět zrušil k dovolání žalobce Nejvyšší soud. V dalším řízení Krajský soud v Ostravě, odvolací soud, předložil zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, návrh na řešení negativního kompetenčního sporu. Podle jeho názoru měly věc projednat a rozhodnout soudy ve správním soudnictví, tedy Městský soud v Praze, na který se žalobce původně obrátil. Zvláštní senát návrhu vyhověl a rozhodl tak, že příslušným vydat rozhodnutí je soud ve správním soudnictví. Proto zrušil odmítavé usnesení Městského soudu v Praze o věcné nepřislusnosti správních soudů, prohlásil rozhodnutí civilních soudů za nicotná a věc vrátil Městskému soudu v Praze k novému řízení. Městský soud s poukazem na § 7 odst. 3 s. ř. s. dospěl k závěru, že není soudem místně příslušným a postoupil věc Krajskému soudu v Ostravě, který vydal usnesení napadené v nynější kauze.

[4] Krajský soud usnesením ze dne 22. 2. 2019 odmítl žalobu pro opožděnost. Zdůraznil, že napadené správní rozhodnutí nabylo právní moci dne 16. 5. 2013. Dvuměsíční lhůta pro podání žaloby uplynula dne 16. 7. 2013 (úterý). Žaloba podaná e-mailem došla na elektronickou podatelnu soudu až dne 17. 7. 2013, tedy opožděně. V případě elektronického podání je pro posouzení včasnosti doručení rozhodující okamžik, kdy je podání dostupné elektronické podatelně soudu. Neuplatní se pravidlo obsažené v § 40 odst. 4 s. ř. s., podle kterého je lhůta zachována, je-li podání odevzdáno orgánu, který má povinnost ho doručit. Provozovatel veřejné datové sítě (či emailového serveru) totiž není orgánem, který má povinnost podání doručit ve smyslu citovaného ustanovení. Učiní-li tedy žalobce podání v elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě, nese procesní odpovědnost za to, že podání dojde soudu včas. Okamžik, kdy žalobce elektronické podání odeslal, resp. skutečnost, že z důvodu poruchy na e-mailových serverech Ministerstva spravedlnosti bylo podání na elektronickou podatelnu soudu doručeno až následující den po odeslání, není významný. Zařízení soudu nelze ztotožňovat se zařízeními jiné organizační složky státu, zde Ministerstva spravedlnosti. Krajský soud navíc upozornil na to, že podle vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, je podatelna soudu na základě výsledků zjištění odesílatele elektronické zprávy povinna potvrdit doručení datové zprávy. V posuzované věci podatelna Městského soudu v Praze žalobci ani jeho zástupci nepotvrdila, že mu byla žaloba doručena dne 16. 7. 2013. Proto bylo procesní odpovědností žalobce a jeho zástupce zjistit, zda byla žaloba vskutku doručena. V opačném případě u něj nemůže být založena dobrá víra ve včasné doručení žaloby.

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení krajského soudu včasnou kasační stížnost, ve které nesouhlasí se závěry o opožděnosti žaloby. Již v době, kdy věc řešily soudy v civilní větvi, rozhodl NS usnesením ze dne 13. 3. 2015, čj. 21 Cdo 4667/2014-49, o tom, že žaloba není opožděná. Stěžovateli není známo, proč se s tímto rozhodnutím krajský soud nevypořádal. Krajský soud nadto ignoruje také judikaturu Ústavního soudu (např. rozhodnutí ve věcech sp. zn. II. ÚS 2560/13 či sp. zn. II. ÚS 1911/11), podle níž je v případě podání v elektronické formě nemyslitelné, aby systémové procesy zpracování takového datového přenosu v rámci doručovacího mechanismu šly na vrub účastníka řízení. Účastník řízení může být procesně odpovědný pouze za to, co je reálně schopen ovlivnit, tedy řádně dokumenty elektronicky odeslat a zajistit, aby byl schopen jejich odeslání doložit. Krajský soud vychází z již překonaných závěrů ohledně doručování elektronického podání za situace technických poruch zařízení

pokračování

státu sloužících k přenosu elektronického podání. Stěžovatel se neztotožňuje ani s tvrzením krajského soudu, že nemohl být v dobré víře o včasném doručení žaloby, protože neobdržel automatickou zprávu o doručení. V mnohých případech je pravidlem, zejména je-li podání doručeno až po úředních hodinách, že automatickou zprávu odesílatel obdrží až následující den, někdy tuto zprávu neobdrží vůbec. Závěrem stěžovatel navrhuje připojit i kompletní spisový materiál Okresního soudu ve Vsetíně - pobočka Valašské Meziříčí vedený pod sp. zn. 17 C 151/2013. Tento spis obsahuje důkazy o tom, že e-mail s žalobou odeslal stěžovatel včas, a také důkazy o průběhu doručování včetně zpráv o poruchách e-mailových serverů Ministerstva spravedlnosti.

[6] Žalovaný se ve vyjádření ztotožňuje s usnesením krajského soudu a navrhuje kasační stížnost zamítnout.

[7] NSS při posuzování přípustné kasační stížnosti dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou. Důvodnost kasační stížnosti posoudil NSS v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.); neshledal přitom vady, jimiž by se musel zabývat i bez návrhu.

[8] Kasační stížnost je důvodná.

[9] Jádrem sporu v nynější kauze je otázka včasnosti žaloby, kterou advokát stěžovatele odeslal prostřednictvím e-mailu se zaručeným elektronickým podpisem poslední den lhůty k podání žaloby, avšak na e-mailovou adresu podatelny soudu došla z důvodu technické závady serverů Ministerstva spravedlnosti až následující den.

[10] Skutkové okolnosti nynější kauzy nejsou mezi účastníky řízení sporné. Ve správním spisu je založeno rozhodnutí žalovaného s vyznačenou doložkou právní moci dne 16. 5. 2013. V soudním spisu Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 64 Ad 1/2019, jsou dále založeny také podklady a rozhodnutí z předchozích soudních řízení vedených dle občanského soudního řádu. Z těchto podkladů vyplývá, že žaloba proti rozhodnutí žalovaného došla do e-mailové schránky podatelny Městského soudu v Praze dne 17. 7. 2013 v 15:59:18 hod. a byla opatřena zaručeným elektronickým podpisem (č. l. 7). Ve spisu je založeno sdělení provozovatele e-mailového serveru advokáta stěžovatele, podle kterého bylo e-mailové podání odesláno dne 16. 7. 2013 v 15:40:04 hod. Na servery Ministerstva spravedlnosti (mse2.justice.cz a ms.justice.cz) se e-mail nedařilo doručit, podání se podařilo doručit na záložní server (mspool.gts.cz) dne 16. 7. 2013 v 15:41:14 hod. Zda nastala prodleva v předání mezi záložním serverem a serverem se schránkami provozovateli, není známo, musí se k tomu vyjádřit poskytovatel serveru ms.justice.cz (č. l. 59). Soudy si vyžádaly také vyjádření Ministerstva spravedlnosti. Zástupce oddělení informatiky Ministerstva spravedlnosti ve vyjádření uvedl, že e-mail byl přijat do centrální schránky až dne 17. 7. 2013 v 15:59:18 hod. a okamžitě přeposlán do lokální schránky Městského soudu v Praze. Současně však poznamenal, že dne 16. 7. 2013 až 17. 7. 2013 „*byl velký výpadek konektivity do Internetu v celém resortu, a nefungoval internet. Corpusu tenkrát odesly nějaké centrální prvky*“ (č. l. 60).

[11] Podklady založené ve spisu Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 64 Ad 1/2019, NSS považuje pro účely posouzení včasnosti žaloby za dostačující. NSS proto nevyhověl návrhu

stěžovatele a nevyžádal si kompletní spisový materiál Okresního soudu ve Vsetíně - pobočka Valašské Meziříčí sp. zn. 17 C 151/2013.

[12] Stěžovatel v kasační stížnosti zpochybňuje právní posouzení zjištěného skutkového stavu. Předně uvádí, že se krajský soud nevypořádal s usnesením NS ze dne 13. 3. 2015, čj. 21 Cdo 4667/2014-49, který již jednou v posuzované kauze uzavřel, že žaloba není opožděná.

[13] NSS se detailně seznámil s obsahem odkazovaného rozhodnutí. V usnesení ze dne 13. 3. 2015 NS uzavřel, že „[v]zhledem k tomu, že (nová) žaloba byla podána u soudu příslušného k občanskému soudnímu řízení (Okresního soudu ve Vsetíně) před uplynutím lhůty jednoho měsíce od právní moci usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2.8.2013 č.j. 10 Ad 16/2013-11, nastal vůči ní účinek popsany v ustanovení 82 odst.3 o.s.ř., a žalobu je proto třeba pokládat za včasnou, aniž by bylo v tomto směru jakkoliv významné, zda od doručení rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 14.5.2013 č.j. 2013/28138-422 žalobci do podání žaloby u soudu příslušného k věcem správního soudnictví uplynula nebo neuplynula lhůta dvou měsíců uvedená v ustanovení § 247 odst.1 věty první o.s.ř. Otázkou, kdy došla Městskému soudu v Praze v elektronické podobě žaloba proti pravomocnému rozhodnutí správního orgánu, tedy nebylo zapotřebí se v projednávané věci vůbec zabývat“. NS se tedy vůbec nezabýval otázkou, zda došla žaloba správním soudům (Městskému soudu v Praze) včas. Nevyjádřil se k tomu, zda je pro posouzení včasnosti žaloby dostačující včasné odeslání elektronického podání, a zda má být stěžovatel procesně odpovědný za to, že na straně Ministerstva spravedlnosti nastaly technické potíže.

[14] Podle NSS tedy argumentace NS v odkazovaném usnesení není významná pro posouzení sporné otázky v tomto soudním řízení a krajský soud nepochybil, pokud se s tímto rozhodnutím v napadeném usnesení nevypořádal.

[15] Stěžovatel dále namítá, že krajský soud vychází z již překonaných závěrů ohledně technických poruch zařízení státu při doručování elektronického podání a nebere v potaz konstantní judikaturu Ústavního soudu k této otázce.

[16] Tuto námitku NSS shledal důvodnou.

[17] NSS v této souvislosti nejprve poukazuje na konstantní judikaturu, podle které se pro posouzení včasnosti doručení elektronického podání považuje za rozhodný okamžik, kdy se podání dostane do sféry soudu. Nejedná se o podání prostřednictvím držitele poštovní licence případně jiné zvláštní licence, ani o případ předání podání orgánu, který má povinnost jej doručit. Proto je ve smyslu § 40 odst. 4 věty první s. ř. s. lhůta zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu (viz např. rozsudky NSS ze dne 18. 7. 2006, čj. 5 Afs 77/2005-67, ze dne 15. 7. 2010, čj. 9 Afs 28/2010-79, č. 2131/2010 Sb. NSS, věc *SYMINT*, ze dne 27. 11. 2013, čj. 1 Afs 93/2013-60, věc *LABARBEN*, ze dne 7. 1. 2016, čj. 9 As 43/2015-31, ze dne 20. 9. 2016, čj. 7 As 164/2016-38, ze dne 11. 6. 2015, čj. 7 Azs 113/2015-32). V tomto ohledu nelze argumentaci krajského soudu nic vytknout.

[18] Výše uvedené závěry však nelze aplikovat mechanicky v situaci dlouhodobějších technických závad uvnitř systému pro doručování provozovaného státem. NSS se proto nemohl ztotožnit s paušálním závěrem krajského soudu, podle kterého stěžovatel i

pokračování

v takovém případě nese procesní odpovědnost za to, že podání dojde soudu včas. Stěžovatel správně v kasační stížnosti uvádí, že tento přístup je v rozporu s judikaturou Ústavního soudu.

[19] Ústavní soud již v minulosti zdůraznil, že účelem právní úpravy formalit a podmínek řízení, jež musejí být dodrženy při podání návrhu k soudu, je zajistit řádný chod spravedlnosti a zejména respektování právní jistoty, která je jedním ze základních prvků výsadního postavení práva. Uplatněná omezení a výklad však nesmějí omezit přístup jednotlivce k soudům takovým způsobem nebo v takové míře, že by uvedené právo bylo zasaženo v samé své podstatě. I když tedy právo podat návrh podléhá zákonným podmínkám, soudy se musejí při aplikaci procesních pravidel vyhnout jak přehnanému formalismu, který by zasahoval do zásad spravedlivého procesu, tak přílišné pružnosti, která by naopak vedla k odstranění procesních podmínek stanovených zákonem [srov. náleze ze dne 25. 8. 2005, sp. zn. IV. ÚS 281/04 (N 165/38 SbNU 319)].

[20] Konkrétně v případě elektronických podání Ústavní soud opakovaně uvedl, že technické problémy uvnitř doručovacího mechanismu nemohou jít k tíži účastníka řízení. Například v nálezu ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. II. ÚS 1911/11 (N 66/64 SbNU 749), poznamenal:

„Jestliže zákon účastníkovi řízení dává možnost, aby procesní úkony činil prostřednictvím veřejné datové sítě (a zejména s účinky, jako by bylo podání učiněno přímo u soudu), pak není materiálně myslitelné, aby případné poruchy uvnitř tohoto doručovacího mechanismu šly na jeho vrub. Účastník se podle práva - a "právem" - spoléhá na to, že zákonem mu umožněný režim učinit procesní úkon zajistí, že důsledky jeho podání reálně nastanou, resp. že jeho procesní odpovědnost nebude spojována s ničím jiným než s tím, co je schopen reálně ovlivnit (řádně dokumenty elektronicky odeslat a zajistit, aby byl schopen toto odeslání doložit).“

Stěžovatelé v kauze II. ÚS 1911/11 namítali, že vlivem technických nedostatků uvnitř systému elektronické podatelny bylo jejich podání soudům doručeno neúplně. Citované závěry převzal Ústavní soud také v nálezu ze dne 20. 5. 2014, sp. zn. II. ÚS 2560/13, bod 34, kde posuzoval včasnost doručení elektronického podání.

[21] NSS má za to, že i v samotné judikatuře Ústavního soudu lze asi očekávat další vývoj, neboť její část je k včasnosti elektronických podání až příliš benevolentní a rozporná s jinou náleзовou judikaturou téhož soudu (k těmto rozporům viz usnesení ÚS ze dne 21. 6. 2016, sp. zn. I. ÚS 1903/16, bod 11, srov. též rozsudek NSS ze dne 4. 5. 2017, čj. 9 As 116/2017-15, bod 9). V každém případě z judikatury Ústavního soudu přinejmenším plyne, že poruchy ve státem provozovaném systému jsou výjimečnými okolnostmi, které by soudy měly při posouzení včasnosti doručení elektronického podání zohlednit (viz cit. usnesení I. ÚS 1903/16, bod 12).

[22] Optikou výše citované judikatury Ústavního soudu lze uzavřít, že včasnost doručení elektronického podání nelze vždy paušálně odvíjet od okamžiku, kdy podání došlo do elektronické podatelny soudu. Účastník řízení nemůže být procesně odpovědný za prodlevu při doručování elektronického podání, způsobenou technickou závadou na straně státu. NSS poznamenává, že není významné, zda technická závada vznikla na straně samotného soudu či ve státem provozovaném systému. V obou případech totiž účastník řízení nemohl technické závadě jakkoliv předejít.

[23] V nynější kauze není sporné, že prodlevu s doručením žaloby způsobily technické problémy na e-mailových serverech Ministerstva spravedlnosti. Nutno podotknout, že se nejedná o typickou situaci, kdy účastník řízení žalobu soudu zasílá těsně před uplynutím lhůty v čase několik minut před půlnocí a žaloba na elektronickou podatelnu soudu dojde s několikaminutovým zpožděním následující den po půlnoci (srov. judikaturu citovanou v bodě [17] shora). V posuzované věci stěžovatel žalobu na elektronickou adresu podatelny soudu zaslal se značným předstihem více než osmi hodin před uplynutím lhůty pro podání žaloby (v 15:40:04 hod.). Stěžovateli nelze klást k tíži, že při doručení elektronického podání nastala neočekávatelná prodleva v řádu cca 24 hodin způsobená technickou závadou na straně státu.

[24] Jelikož stěžovatel hodnověrným způsobem doložil, že elektronické podání odeslal s předstihem před uplynutím lhůty a v řízení vyšlo najevo, že prodlevu při doručování způsobila technická závada v systému Ministerstva spravedlnosti, bylo namístě učinit výjimku z obecného pravidla a za rozhodný pro posouzení včasnosti doručení považovat okamžik odeslání elektronického podání. NSS jen doplňuje, že otázka dobré víry stěžovatele ve včasné doručení elektronického podání, jejíž údajný nedostatek krajský soud odvodil od absence potvrzení o doručení od soudu, nemá pro věc žádnou roli. Důležitá pro tuto skutkově specifickou věc je včasnost odeslání žaloby.

[25] NSS shledal kasační stížnost důvodnou, proto usnesení podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. Krajský soud je při novém projednání věci vázán právním názorem NSS; v novém rozhodnutí krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.)

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. června 2019

Zdeněk Kühn
předseda senátu